

עונה
29 2012
2013

קוצ'רטו לסופרן

הקאמרה הישראלית ירושלים
מנהל מוסיקלי: אבנר בירון

הקאמרטה הישראלית ירושלים

מייסד ומנהל מוסיקלי: אבנר בירון
מלחין בית: יוסף ברדנשווילי

חברי התזמורת

כינור ראשון	כינור שני	ויולה	צ'לו	קונטרבאס	אבוב	קרן יער
ארנולד קוביליאנסקי*	אטיין מנרי*	מיכאל פלסקוב*	צבי אורליאנסקי*	דמיטרי רוזנצוויג*	מוקי זוהר*	אלון ראובן*
נטלי שר*	אדוארד רזניק**	דורון אלפרין	יפים אייזנשטד*	גנאדי ליטבין	אורי מירז	אדריאן ארויו סוליס
כרמלה ליימן**	זינה לויין	מיכאל יאבקר	מרינה כץ*	חליל	בסון	חצוצרה
מיכאל בויאנר	קרן ליפקר	בוריס רימר	אלכסנדר סינלניקוב**	אסתי רופא*	מאוריצייו פאז*	מרט גורביץ'
פאבל גלגנוב	מיכאל קונצביץ'	אנדריי שפלינקוב			קריסטיונס גריגס	
רומן יוסופוב						
סופיה קירסנובה						

נגנים אורחים: דניס ג'רסי, כינור שני; קרן פנפיומן-זהבי, טימפאני; עודד גייצהאלס, כלי הקשה; אבנר גייגר, רות רון, חליל; סמיון אוסטיאנסקי, איליה שוורץ, קלרינט; וולניטום גבריאל, קרן יער; אריה בר-דרומה, ויולה; זינה סוחובוק, נבל

חברי העמותה וחברי הוועד המנהל

פרופ' רות ארנון*, יו"ר	שמשון ארד	עו"ד יאיר גרין*	ניסים לוי	פרופ' אורי קרשון
יעקב אייזנר*	פרופ' אבי בן בסט	רוברט דרייק	הדווה פוגל*	גבי רוזנברג
אלי אייל	אבנר בראל	פרופ' משה הדני*	פרופ' מנחם פיש*	ברוך שלו*
ד"ר חנן אלון	פרופ' בני גיגר*	משה וידמן*	דיוויד קינדלר*	
יצחק אלרון*	בני גל-עד*	שרה זלקינד		

הצוות האדמיניסטרטיבי

מנהל כללי: בן ציון שירה	מנהלי שיווק:	מזכירות: קלייר ינון	העוגב, שנבנה ע"י גדעון שמיר, והטימפני הועמדו לרשות התזמורת באדיבות קרן התרבות אמריקה-ישראל
מנהל אדמיניסטרטיבי: מיכאל קונצביץ'	תמר אומנסקי (בחופשה), איתי שיקמן	מנהל במה: ואלרי אקסיונוב יועץ משפטי: עו"ד עמי פולמן הנהלת חשבונות: שרית יצחקי	
מפיקה: אביגיל סנדלר	מכירות: דגן פדר		

מחלקת מנויים: 1-700-55-2000 | בימים א'ה' 09:00-17:00

משרד התזמורת: רח' ההגנה 13, הגבעה הצרפתית, ירושלים | טל: 02-5020503 | פקס: 02-5020504
כתובתנו באינטרנט: www.jcamerata.com | אימייל: info@jcamerata.com

התזמורת נתמכת על ידי: משרד התרבות והספורט | עיריית ירושלים, האגף לתרבות | קרן מרק ריץ' ומסתייעת בתורמים שונים.

עונה
29 2012
2013

קונצ'רטו לסופרן

אריאן מאטיאק מנצחת (צרפת)
הילה בג'יו סופרן (ישראל)

אלברטו חניסטרס (1983-1916)
קונצ'רטו לכלי קשת אופוס 33

ריינהולד גלייר (1956-1875)
קונצ'רטו לסופרן קולורטורה אופוס 82
בפה מינור

הפסקה

איל אדלר (1968)
"בודד אשוב מן הלילה" על פי שלושה
שירים של דוד פוגל (בכורה עולמית)

יוזף היידן (1809-1732)
סימפוניה מס' 43 (מרקורי)
במי במול מז'ור

כתיבת התכנייה: בני הנדל
עיצוב: חגית מימון

ירושלים / המינהל הקהילתי, הגבעה הצרפתית
יום ו', 26.10.12 בשעה 09:30 (קונצרט מיוחד עם תהליך העבודה)

תל אביב / מוזיאון תל אביב לאמנות
מוצ"ש, 27.10.12 בשעה 20:00
יום א', 28.10.12 בשעה 20:30
יום שישי, 2.11.12 בשעה 13:00

ירושלים / אולם הנרי קראון
יום ג', 30.10.12 בשעה 20:00

רחובות / אולם ויקס במכון ויצמן למדע
יום ד', 31.10.12 בשעה 20:30

Daniel Pearl
WORLD MUSIC DAYS

אתר אונסקו וליואל דקס
הרכות אהולדת התכס איה

אריאן מטיאק, ילידת 1980, החלה ללמוד פסנתר בהיותה בת ארבע. בסוף האלף, במקביל להשלמת לימודיה בקונסרבטוריון בפסנתר, ליווי, מוסיקה קאמרית וניצוח, החלה לעבוד כקונֶפֶטִיטורית (מלווה זמרים וזמרות בפסנתר) בכמה בתי אופרה בצרפת. בין 2003 ל-2005 שרה במקהלת ארנולד שנברג בווינה, בין השאר תחת שרביטו של ניקולאוס הרנונקור וב-2005 החלה ללמוד ניצוח בבית הספר הגבוה למוסיקה של וינה בהדרכת לאופולד האגר ובכיתות האמן של סייגי אוזוזה ויוגי יואסה.

בשנת 2005, בהיותה בת 25, הגישה אריאן מטיאק את מועמדותה למשרת עוזר המנצח של התזמורת הלאומית של מונפלייה, שם קנתה לה ניסיון רב לצד מנצחים כגון ארמן ז'ורדן, פרידמן לייאר, יז'י סמקוב, לורנס פוסטר, ברנהרד קונטרסקי, גיימס קונלון, עמנואל קריבין וליאור שמבדל. במאי 2006 נתבקשה - בהתראה קצרה ביותר - להחליף את מאסטרו קונלון בניצוח על הסימפוניה השביעית של דמיטרי שוסטקוביץ' והצלחתה המרשימה סללה את דרכה לקריירה בינלאומית. בשנת 2008 זכתה הן בפרס ADAMI לגילוי כשרונות ניצוח שליד ארגון המוסיקאים הצרפתי והן של תחרות

דונטלה פליק, שם ניצחה על התזמורת הסימפונית של לונדון. בשנת 2009, זכתה מטיאק בתואר "תגלית השנה בתחום הניצוח" של מיזם הפרסים הכלל־צרפתי "Victoires de la musique Classique".

אריאן מטיאק ניצחה על התזמורת הממלכתיות של ליל ושל לורן, הפילהרמונית של ניס, תזמורת רואן, הסימפונית של מילוז ואוויניון, תזמורת האופרה של טולון ותזמורת האופרה של גרץ שבאוסטריה. היא עבדה עם סולנים נודעים כגון המצ'סופרן קייט אולדריץ', הטנור רוברטו אלניה, הווילן לורנס פאואר, הצ'לן גוטייה קפיסון, הפסנתרנים ז'ורז' פלודרמשה ודויד פֶרָה, נגן העוגב וונסן וורניה והנבלאית מריאל נורדמן.

באחרונה ניצחה על הסימפוניות של ננסי, הפילהרמונית של שטרסבורג, תזמורת אופרת גרץ שבאוסטריה, האופרה הקומית ברלין, הסימפונית של בית השידור של מערב גרמניה (WDR) בקלן והתזמורת הסימפונית של סטוונגר, נורווגיה. בעתיד הקרוב תנצח על תזמורת אביניון־פרובנס, תזמורת האופרה של טולון, תזמורת רדיו מינכן והסימפונית של ארהוס, דנמרק. זו הופעתה הראשונה בישראל.

עילית יוטוב

הסופרן הילה בג'יו היא בין הזמרות המבוקשות של ישראל. אחרי השלמת התואר הראשון בהצטיינות באקדמיה למוסיקה ע"ש רובין בתל אביב, השתלמה במשך שנתיים בסטודיו האופרה הישראלית ושש שנים במכון הבינלאומי לאומנויות הזמרה, ישראל (IVAI).

בסדרת הופעות מרשימה באופרה הישראלית ובבתי אופרה בעולם הייתה: סרפינה בהמשרתת הגבירה של פרנולזי, אאורידיצה באורפאו ואאורידיצה של גלוק, תפקידים מרכזיים בהאימפרסריו, כך עושות כולן וחליל הקסם של מוצרט, רוזינה וג'וליה בסולם המשי ובספר מסביליה של רוסיני, מארי ונורונה בדון פסקואלה ובת הגדוד של דוניצטי, גילדה בריגולטו של רודי, אולימפיה בסיפורי הופמן של אופנבאך, אדל בהעטלף של יוהן שטראוס, פרסקיטה בכרמן של ביזה, השועלה הערמומית באופרה של ינאצ'ק, גרטל בהנזל וגרטל של הומפרדינק והילד בהילד חולם של גיל שוחט.

ברפרטואר החוץ־אופראי של הילה בג'יו - המגניפיקט והגלוריה של ויואלדי, משיח להנדל, מיסות של באך, סטאבט מאטר של פרנולזי, בריאת העולם של היידן, המיסה בדו מינור של מוצרט והרקוויאם שלו, הרקוויאם של פורה, לידר של שוברט וכרמינה בורנה של אורף.

בארץ הופיעה הילה בג'יו עם התזמורת הפילהרמונית הישראלית, התזמורת הסימפונית ירושלים רשות השידור, הסימפונית חיפה, הסימפונית ראשון לציון, הקאמרית תל אביב, הקאמרטה הישראלית

הילה בג'יו זכתה לאורך שנות לימודיה בפרסים ובמלגות: פרס על ביצוע יצירה ישראלית מטעם שר התרבות, הפרס השני בקטגוריית האופרטה בתחרות היוקרתית על שם הנס גבור בְּלוֹדְרָה בווינה ומלגות מטעם קרן תרבות אמריקה-ישראל וקרנות גרוב, בסר, סילוורמן והמכון הבינלאומי לאומנויות הזמרה (IVAI). השנה העניקה לה עיריית תל אביב-יפו את פרס רוזנבלום לאמנויות הבמה.

ירושלים, תזמורת נתניה הקאמרית הקיבוצית, הסינפונייטה באר שבע וסימפונט רעננה. בעולם - תזמורת בניו יורק, לונדון, ברלין, ויסבאדן ומקלנבורג. היא שרה תחת שרביטיהם של דניאל אורן, דן אטינגר, אבנר בירון, דניאל ברנבוים, אלברטו זדה, זובין מהטה, אשר פיש, גבריאל פלץ, לורנס קאמינגס, סבסטיאן רולן, פרדריק שזלן, קרל-היינץ שטפנס ודיויד שטרן.

אלכסנדר טורדזה

סטודיו דן סיניא

אבנר בירון

אנה מאיליאן

ארם גארבקיין

מקלאסיקה לאימפרסיוניזם

אבנר בירון מנצח
אלכסנדר טורדזה פסנתר (גאורגיה-ארצות הברית)

- ראול קברו של קופרן
- ראול קונצ'רטו לפסנתר ולתזמורת בסול מז'ור
- בטהובן סימפוניה מספר 7 אופוס 92 בלה מז'ור

ירושלים: אולם הנרי קראון

יום ג', 4.12.12 בשעה 20:00

רחובות: אולם ויקס במכון ויצמן למדע

יום ד', 5.12.12 בשעה 20:30

חיפה: אולם רפפורט

יום ה', 6.12.12 בשעה 20:00

תל אביב: מוזיאון תל אביב לאמנות

מוצ"ש, 8.12.12 בשעה 20:00

בין קווקז לאררט (בשיתוף עם פסטיבל העוד הבינלאומי)

ארם גארבקיין מנצח (ארמניה-ארה"ב)
אנה מאיליאן מצו סופרן (ארמניה)

- קומיטס - אלטוניאן/אסלניאן שני מחזורי שירים למצו סופרן ולהרכב כלי
- אלכסנדר ארוטיוניאן סינפוניה
- טיגראן מנסוריאן שלושה פרקים מן הסוויטה "עלמת השלג"
- יוסף ברדנשוילי ציפורים נודדות
- קומיטס - אסלמזיאן ארבע מיניאטורות לתזמורת
- אדורד מירזוואן שושניק

כרמיאל: היכל התרבות

יום א', 11.11.12 בשעה 20:30

חיפה: אולם רפפורט

יום ב', 12.11.12 בשעה 20:00

ירושלים: אולם הנרי קראון

יום ג', 13.11.12 בשעה 20:00

תל אביב: מוזיאון תל אביב לאמנות

מוצ"ש, 17.11.12 בשעה 20:00

שיא הקונצ'רטו לכלי קשת של חינסטרה הוא פרקו האחרון, חמש דקות תזזיתיות של משיכות קשת, פיציקטי וסינקופות, התובע וירטואוזיות עצומה מעם הכנרים, הוילונים והצלילים. גם ליריות יש בקונצ'רטו ודקות ארוכות של שלוה כובשת. הכינוי "הברטוק של הפמפס" דבק בחינסטרה, על שום היותו מודרניסט-פולקלוריסט שמרחיב הפמפס והגאוצ'וס היו לו השראה.

אלברטו אווריסטו חינסטרה, מחשובי המלחינים הלטינו-אמריקנים, נולד בבירת ארגנטינה לאם איטלקייה ולאב קטאלני. הוא החל ללמוד מוסיקה בגיל צעיר, סיים את לימודיו בקונסרבטוריון של בואנוס איירס ב-1938, זכה לפרסים, החל להלחין וללמד והגיע חיש לעמדת פרופסור. באמצע שנות הארבעים איפשרה לו מלגת גונגהיים ללמוד בטנגלווד שבארה"ב וידידות נקשרה בינו לבין אהרון קופלנד. עם שובו הביתה, ייסד את אגודת הקומפוזיטורים הארגנטיניים, נהיה גם חבר באגודת הקומפוזיטורים של צילה וברזיל ולימד במוסדות אקדמיים. מתלמידיו המפורסמים היה משכלל הטנגו אסטור פיאצולה. ב-1968 הוכתר, שוב בארה"ב, דוקטור כבוד של אוניברסיטת ייל וב-1970 עקר לאירופה. הוא נפטר בזנווה בהיותו בן 67. בין יצירותיו שלוש אופרות, חמישה בלטים, יצירות סימפוניות וקאמריות ומוסיקה לתיאטרון ולקולנוע.

שלוש תקופות בסגנונו ואת כינוייהן בחר הוא: לתקופה הראשונה, עד סוף שנות הארבעים, קרא "לאומנות אוביקטיבית". אז היו יצירותיו

מושפעת מאוד מסטרווינסקי, ברטוק ודה-פאיייה, וכמותם הירבה למזוג ליצירותיו פולקלור - פולקלור ארגנטיני, כמובן. לשנות החמישים, אחרי השנתיים בארצות הברית, קרא "לאומנות סובייקטיבית". אז שכלל את טכניקות ההלחנה, החל להתנסות במוסיקה סריאלית ובטונאליות דודקפונית (פחות קיצונית משל שנברג) ושילובי הפולקלור נעשו מופשטים ומרומזים. את התקופה השלישית, מ-1958, כינה "ניאו-אקספרסיוניזם" ותיאר אותה כך: "אין עוד תאים פולקלוריסטיים ואין סימבוליזם. כמובן, נותרו אלמנטים ארגנטיניים, כגון קצבים נמרצים ואובססיביים, אדג'ואים מהורהרים המזכירים את שלוות רמות הפמפס וצלילים מאגיים, המנסים לתת ביטוי לאלמנטים המיסטיים של ארצנו*".

סמלית אולי העובדה כי את הקונצ'רטו לכלי קשת (1965), מן היצירות המרשימות של ראשית התקופה ה"ניאו-אקספרסיוניסטית" הפורצת אל האוניברסליזם, חינסטרה מלחין בברלין המבונאמת על פי הזמנת מוסד ונצואלי.

הפרק הראשון, *Variaciones per I Solisti*, מזמור לירי ורב הבעה, פותח בנגינת הקונצרטמייסטר ומתגלגל לידי ארבעת הנגנים הראשונים של הסקציות האחרות: צ'לי, כינורות שניים, ויולות וקונטרבסים. הליווי התזמורתי תואם לאופי השונה של כל וריאציה ולשימת לב מיוחדת זכאים רבעי-השונים, הנדירים במוסיקה המערבית.

הפרק השני, *Scherzo Fantastico*, כשמו כן הוא: מהתלה פנטסטית, המציגה בפתחה

ובשני טריו תערוכת כל אפשרויות הפקת הצליל בכלי המיתר: משיכת קשת רגילה, משיכתה על צוואר הכלי או על הגשר, הקשה בעץ הקשת, פיציקטי מופקים באצבעות או בציפורניים וגליסנדי.

את שם הפרק השלישי, *Adagio angoscioso*, ניתן לתרגם כ"מכאיב", "מטריד" או "מפחיד", ואכן אימה ויופי דרים בו בכפיפה אחת: נושאו מוצג על ידי הוילות, נמסר לצ'לי ולקשתנים כולם ונבנה לאט לידי פסגות פורטה רמות הנשמעות כאנחות ייאוש. מותו אטי ובדממה דקה, שהמלחין מציינה כ-niente, לא כלום.

בפרק הרביעי, שכבר הוזכר, מככב אלמנט פולקלורי, שריד לשתי התקופות הארגנטינו-צנטריות. הפרק רווי סינקופות והמשקלים מדלגים משלושה רבעים לשש שמיניות. ההנחיות המקובלות לנגנים לא סיפקו את חינסטרה וכדי להסב את תשומת לב קשתניו צייד אותם במונחים ציוריים, כגון *nervoso* (עצבני), *sforzantissimo* (בנחץ אדיר) ו-*ruvidamente* (בגסות).

פעם נשאל המלחין והמחנך אנדרה היידו: "יש הנדל והיידן ומוצרט ושוברט, הנאהבים והנעימים. מדוע אתה מתעקש לאהוב גם את ברטוק?" ענה היידו: "כי את עולמנו אין לתאר עוד באמצעות היפה בלבד!" אמירה זו ניתן ליישם גם לאלברטו חינסטרה, "הברטוק של הפמפס".

*דוגמה בולטת היא יצירתו "פופול ווך" - ייצוג מוסיקלי של מיתוס בריאת העולם של אחד מענפי שבט המאיה.

הפילהרמונית של ברלין, תזמורת הבי.בי.סי ותזמורת קליבלנד, שילבו באחרונה מיצירותיו בתוכניותיהן, ובהן הסימפוניה השלישית "איליה מרומץ", קונצ'רטי לנבל ולקרן ומחולות מן הבלט "הפרג האדום" (1927). את הקונצ'רטו שנשמיע הערב ביצעו תזמורות מובילות הן במוסקווה והן בפטרבורג המתחרה: אנה נטרבוק ותזמורת תיאטרון מרינסקי בניצוח ולרי גרגיאב השמיעו אותה במלאת 300 לייסוד עירו של פטר הגדול.

את הקונצ'רטו הלחין גלייר ב-1943, בעיצומה של המלחמה. אף כי הקדיש אותו לסופרן-קולורטורה היהודייה דבורה פנטופל-נצ'יקינה, לא היא ביצעה אותו בבכורה משום מה. בדומה לווקליזה של רחמיניוב, שנכתבה שלושה עשורים קודם לכן, גם הקונצ'רטו הזה נועד לשירה בלי מילים והסופרן מוזמנת לבחור על איזו מבע ווקלי (אָה... או... אה...). תבצע את היצירה המאתגרת, רחבת המנעד.

אחרי אקדמה קצרה בכלי הקשת, כלי הנשיפה של עץ מוסרים לידי הסולנית את שיר הערגה הראשון של הפרק הראשון, אנדנטה. פראזות מלודיות ארוכות שטות על גבי גלים עשירי טקסטורה של התזמורת בעיבוי ארפגי של הנבל ומובילות את הפרק משיא לשיא. אינטרלודים תזמורתיים לא ארוכים מאפשרים לסולנית לאסוף קצת אוויר להמשך. בפרק השני, אלגרו, לא חסרים רגעי הומור, כגון בדיאלוגים דמויי שירת הזמיר בין הקולורטורה לבין החלילים.

כגון באופרות "שֶׁאָה־סֶנֶם", "גיוֹלְסֶרְה" ו"לִילָה ומג'נון".

אף כי מעולם לא זנח את ההלחנה ואת ההוראה, היה גלייר פעיל במנגנוני התרבות הקומוניסטיים למן ייסודם: בשנות העשרים השתלב ב"קומיסריון העממי לחינוך" ובשנות הארבעים שימש יושב ראש אגודת הקומפוזיטורים הסובייטיים. בלי ויתור דרמטי על סטנדרטים מקצועיים הצליח לחמוק מן הריקושטים של הסטליניזם האפל. יתירה מזו: גלייר נהנה ממעמד-על במולדתו: כבר בצעירותו זכה בשלושה מענקי גליקה ואחר כך - תואר "אמן ברית המועצות", אותות של רפובליקות רוסיה, אזרבייג'ן ואוזבקיסטן, שלושה פרסי לנין ושלושה פרסי סטלין (הראשון שבהם - בעבור "הקונצ'רטו לסופרן קולורטורה ולתזמורת").

סגנונו של גלייר נשאר לאורך כל חייו מחויב לריאליזם הרוסי שינק באמצעות מוריו מגדולי ארצו, ובעיקר צ'ייקובסקי, רחמיניוב ובורדין. בשנותיו בברלין ספג מאוסקר פריד גם השפעות מודרניות ואימפרסיוניסטיות, שניתן לשמוע למשל בסימפוניה "איליה מרומץ", אך למן תחילת העידן הסובייטי חזר ביתר שאת אל הרוסיות. מבקריו טוענים כי אף כי שלח ידו במגוון סגנונות, לא עלה בידו למזגם לידי שפה אישית ייחודית.

ברפרטוארים של תזמורות העולם גלייר מופיע פחות מן השמות הגדולים של המוסיקה הרוסית, ועם זה תזמורות נחשבות, כגון

ריינהולד מוריציביץ' גלייר נולד בקייב לאב גרמני ולאם פולנייה. בהיותו בן 16 החל ללמוד נגינת כינור ואז המשיך בלימודיו באקדמיית קייב ובקונסרבטוריון מוסקווה. שם למד אצל מורים מובחרים, מתלמידי רימסקי וצ'ייקובסקי. ב-1901, משהשלים את לימודיו בהצטיינות יתירה, היו כבר באמתחתו סימפוניה פרי עטו ומדליית זהב בעבור האופרה "ארץ ושמיים". באותה שנה החל ללמד בבית הספר היוקרתי למוסיקה גנסין שבמוסקווה ובין תלמידיו - ילד ושמו סרגיי פרקופייב.

בשנים 1905-1908 למד גלייר ניצוח בברלין אצל המנצח אוסקר פריד. בין עמיתיו שם היה היהודי הרוסי סרגיי קוסביצקי וזה ניצח על קונצ'רט הבכורה של הסימפוניה השנייה של גלייר בשנת 1908 בבירת גרמניה. אחרי שובו למוסקווה הלחין גלייר בלט, פואמה סימפונית ואת הסימפוניה המפורסמת ביותר שלו, "איליה מרומץ". למשך שבע שנים שב לעיר הולדתו קייב ללמד בבית הספר למוסיקה שבו למד (ושהועלה בינתיים לדרגת קונסרבטוריון) וכעבור שנה היה למנהלו.

משקמה ברית המועצות חזר ריינהולד גלייר לקונסרבטוריון במוסקווה ושם לימד בהפוגות עד 1941. בין תלמידיו מן התקופה הזאת היה גם ארם חצ'טוריאן. את הפוגותיו מקריירת ההוראה לא ניצל גלייר, כמו רבים אחרים, לגיחות למערב, אלא למתן קונצ'רטים בסיביר, באזרבייג'ן ובאוזבקיסטן, שם חיזק את כוחות המוסיקה המקומיים ושילב ביצירותיו אלמנטים פולקלוריים "מזרחיים",

פתיחת פסטיבל "השיבה"

ביקורת על הקונצרט בירוואן

באולם הגדול של הפילהרמונית הארמנית ע"ש ארם חצ'טוריאן החל הפסטיבל הבינלאומי השישי "השיבה", המאורגן ע"י קרן "גלריית האומנויות" בראשות מייסדי הפסטיבל ומנהליו, מריאם שהיניאן וגריק נזריאן. הפסטיבל נפתח בפנינה: קונצרט "הקאמרטה הישראלית ירושלים" המפורסמת, בניצוח מייסדה ומנהלה המוסיקלי, מאסטר אבנר בירון. אוהבי המוסיקה של ירוואן פגשו את התזמורת הנפלאה הזאת ואת מנצחה לראשונה.

תוכנית הקונצרט המגוונת והמלוקטת בקפידה זכתה לרמת ביצוע גבוהה והעניקה לשומעים חוויה בלתי נשכחת. חלקו הראשון של הקונצרט יוחד כולו למוסיקה של הקלאסיקון הווינאי יוזף היידן. הפרשנות לסימפוניה 49 אפשרה להוציא לאור את מלוא הפוטנציאל הטמון באנסמבל: הוא מצטיין בצליל נפלא, באחדות הרמונית, בגימור מוקפד של פראזות ובארטיקולציה נהדרת של כלי הקשת.

המנצח אבנר בירון התגלה כמוסיקאי רגיש, בעל ניסיון רב והשכלה מוסיקלית רחבה, הוא שלט בתזמורת ביד רמה וזכה מידי הנגנים בביצוע המוסיקלי המיטבי. הסולן בקונצרטו לצ'לו של היידן היה לבון מורדיאן, יליד ארמניה, וזכה תחרויות בינלאומיות יוקרתיות. נגינתו מתאפיינת בצליל קטיפתי-שירי וברמה טכנית גבוהה ומטבע הדברים גם אלה שימחו את מאזיני ירוואן.

בחלקו השני של הקונצרט הושמעה היצירה "תפילות" מאת המלחין הישראלי

בקונצרט נכחו הגברת הראשונה של ארמניה, ריטה סרגסיאן, שרת התרבות אסמיק פוגוסיאן, אורחים רבים מחוץ לארץ, האליטה הארמנית וחובבי מוסיקה רבים. כולם זכו לחוויה אסתטית בלתי נשכחת בביצוע התזמורת המדהימה מישראל, הקאמרטה הישראלית ירושלים. נקווה שזה לא יהיה המפגש האחרון וכי שיתוף הפעולה בין מוסיקאים ישראלים לארמנים ימשך. השנה מתכננת התזמורת ביצוע בישראל של יצירות של מלחינים ארמנים.

אנה ארְבֶּשֶׁאטִיאן

מתוך: "קול ארמניה", שבת 29.9.12
תרגמה מרוסית: כרמלה ליימן

בן זמננו נעם שריף, המשלבת בין מלודיות יהודיות מסורתיות לבין אמצעי ביטוי בני זמננו. המוסיקה - הנוגעת בנימי נפש עמוקים - אפשרה הצצה אל היצירה העכשווית בישראל. את הקונצרט חתמה יצירה רומנטית ידועה, הסרנדה במי מזור מספר 22 של אנטוניו דבוז'ק, עשירה בקונטרסטים בין הלירי לדרמטי, והיא התקבלה בתשואות רמות.

הקהל הביקורתי של ירוואן לא הניח לתזמורת לרדת מן הבימה עד אשר ניתן לו הדרן - סקרצו ופינאלה מסימפוניה 29 של מוצרט. גם ביצוע זה הצטיין בצלילו הזוהר ובירטואוזיות של כלי הקשת.

איל אדלר (1968) / בודד אשוב מן הלילה, על פי שלושה שירים של דוד פוגל

כ-15 דקות

1. לאט עולים סוסיי / 2. בודד אשוב מן הלילה / 3. לפני השער האפל

איל אדלר זכה בפרס ראש הממשלה לקומפוזיטורים לשנת 2008, בפרס אקו"ם לשנת 2003, במלגת פולברייט בשנת 1997 ובאותה שנה - בפרס דיקן עבור הצטיינות בלימודים ובהוראה. כמו כן זכה במענקי יצירה מקרן "מורשה", קרן "גריי" של קרן התרבות אמריקה-ישראל ועוד. יצירתו "גוונים... לצבעים" (Shades... to Colors) (החברה נבחרה להשמעה בפסטיבל ISCM (החברה הבינלאומית למוסיקה בת זמננו) בקרואטיה בשנת 2005 והיצירה "זיכרון" לכינור ולפסנתר נבחרה לביצוע בפסטיבל הבינלאומי למוסיקה ACL בדרום קוריאה בשנת 2008. בקיץ 2011 הוזמן אדלר לשמש אמן אורח בוויסבי שבשבדיה.

המלחין על יצירתו

בשירת דוד פוגל מתח פנימי, ניגודים דרמטיים ודימויים עזים וקודרים. שלושת השירים במחזור סובבים סביב מוטיב החיים והמוות, אך בזמן שבשיר הראשון אלמנט הכיליון גלוי (כבדה תחרוק עגלתי לרגעים כעמוסה אלפי מתיים), הוא נסתר בשיר השני (ואת - עוד שלוה תנומי על יצועך) ובשיר השלישי (שם נעמוד בחרדה ונצפה לפני היפתח השער האפל הגדול).

התזמור ביצירה נובע כולו מן הדימויים הטקסטואליים: השיר הראשון מתחיל במנעד הנמוך והקודר של כלי התזמורת, במוטיבים איטיים ובמרקם סבוך ומורכב. בהמשך יש רגע של התבהרות ועלייה למנעד הגבוה, האווירי: **זמר חרישי אשלח על פני גלי הליל.** השיר מסתיים כפי שהחל: **סוסי מאזינים ועולים**

צילום: עומר פריי

וברשת France Musique של בית השידור הצרפתי. בשנים האחרונות יצאו לאור תקליטורים של יצירותיו והפרטיטורות שלהן מתפרסמות באופן קבוע על ידי המכון למוסיקה ישראלית והמרכז למוסיקה ישראלית, מל"י.

ד"ר אדלר משמש מרצה בכיר לקומפוזיציה ולתיאוריה באקדמיה למוסיקה ע"ש רובין בירושלים, בה כיהן גם כדיקן הסטודנטים וכראש המחלקה ליצירה רב-תחומית. הוא היה חבר הוועדה לעניינים אקדמיים באקדמיה ובמועצה האקדמית העליונה שלה. כמו כן שימש בין השנים 2006-2012 מלחין הבית של אנסמבל "מיתר".

איל אדלר, מלחין

איל אדלר, יליד ירושלים, למד במגמת הקומפוזיציה באקדמיה למוסיקה ע"ש רובין בבירה הן לתואר הראשון והן לתואר אמן, שאותו סיים בהצטיינות. את הדוקטורט למוסיקה השלים באוניברסיטת מק'גיל שבמונטריאול בשנים 1997-2001.

אדלר הוא חבר מועצת איגוד הקומפוזיטורים הישראלי ויצירותיו הקאמריות והתזמורתיות מנוגנות מלבד בישראל גם בארצות-הברית, באנגליה, בגרמניה, בדרום קוריאה, בפינלנד, בצ'כיה, בצרפת, ברוסיה, ברומניה, בקנדה ובקרואטיה והושמעו עד כה בקול המוסיקה

לאט. התזמור כאן מינימליסטי, פוינטיליסטי (כביכול מצוייר בנקודות) ונוצרת תחושה של התרוקנות והיעלמות.

השיר השני ארוך ומגוון יותר ועשיר בדימויים שונים: **יום סתיו יפוח. בידו החיוורה, הרועדה, אט יפשוט השמלה השחורה מעל כפרך הנם.** תחושת הארוטיקה המלווה את אפולונית הלילה אופיינית לשירי פוגל, כמו גם לרומנים שכתב. בשיר זה הן הקו הווקאלי של הזמרת והן התזמור עשירים, מגוונים ודרמטיים ומגיעים לשיאם בלב השיר: **בודד אשוב מן הלילה, חרש לה אשתחוה - אמרי שלום אל גבירתך! האם הסיום מרמז לשינה שלוה או למוות ולתכריכים? ואת - עוד שלוה תנומי על יצועך.** ייתכן מאד כי הסוף הזה מתקשר לתחילת השיר: **אט יפשוט השמלה השחורה מעל כפרך הנם. מול משכנך הלבן...**

השיר השלישי, "לפני השער האפל", הינו הרחבה תזמורתית של שיר בעל אותו הטכסט, שאותו כתבתי ב-2006 למצו סופרן ולששה כלים. המקור הקאמרי שימש בשיר זה כבסיס ואליו נוספו: מרקמים מורכבים ומגוונים; סקציית כלי הקשה נרחבת המוסיפה מיני צבעים וגוונים; מתח הנוצר בין מנעדים מנוגדים במהלך השיר; חלקים אינסטרומנטליים מהירים שבהם התזמורת מנגנת ללא הזמרת ועוד.

השיר עוסק במוטיב החיים והמוות, כקודמיו, ובנוסף לכך הוא מבטא מסע פנימי מתמיד: **דרך ימים ולילות, כולנו שחוחים נלך ובחשאי, עד הגענו אל השער האפל, הגדול.**

הוא ניתן לפרשנויות מוסיקליות מגוונות: תחושת המסע והתנועה וכן החרדה מפני הבלתי נודע מתבטאות מוסיקלית בין השאר במעברים רבים בין אקורדים ומרכזים צליליים שונים. סיום הטקסט בפי הזמרת, **כילדים נבערים, שם נעמוד בחרדה,** מוביל לקודה אינסטרומנטלית נרחבת ובה מקצת נגני התזמורת עוברים לנגינה בגונגים וב-Glockenspiel, כלי הקשה בעל גוון פעמוני. יש כאן אזכור צלילי-דרמטי לדימוי השער ולציפייה שייפתח (פעמון המצלצל בשער). לסיום זה נוספת תחושת אופטימיות עדינה ברגע הסיום, כאשר האווירה החמורה משתנה לרגע לטובת נקודת אור ושאיפה לממד חדש המגולם ומרומז במלים: **ונצפה, לפני היפתח השער האפל הגדול.** האלוזיה לתפילה הנעילה החותמת את מחזור יום הכיפורים מוסיפה תחושת כמיהה להתחדשות: "פתח לנו שער, בעת נעילת שער, כי פנה יום..."

1 / לאט עולים סוסי

לָאָט עוֹלִים סוּסִי
עַל מַעֲלָה הָהָר,
לִילָה כָּבֵד שׁוֹכֵן שְׁחוֹר
בְּנוֹ וּבְכַל.

כְּבֵדָה תַּחְרוֹק עֲגֻלְתִּי לְרַגְעִים
כְּעֲמוּסָה אֶלְפִי מֵתִים.

זָמַר חֲרִישֵׁי אֶשְׁלַח
עַל פְּנֵי גְלִי הַלֵּיל,
שְׂעֵבֶר לְמַרְחָק.

סוּסִי מְאֻזְנִים וְעוֹלִים לָאָט.

2 / בודד אשוב מן הלילה

יוֹם סִתּוֹ יְפוּחַ
בְּיָדוֹ הַחֹרֶה, הַרוֹעֵדָה,
אֵט יִפְשׁוֹט הַשְּׂמֻלָּה הַשְּׁחוֹרָה
מֵעַל כְּפָרְךָ הַנֶּם.

מוֹל מִשְׁכָּנְךָ הַלְבָּן
קוֹדֶרָה תַעֲמוֹד הַתְּרֻזָּה הָעֶרְמָה,
הַנְּעָה.

בוֹדֵד אֶשׁוּב מִן הַלֵּילָה,
חֲרַשׁ לָהּ אֶשְׁתַּחֲוֶה:
"אֲמַרִי שְׁלוֹם אֶל גְּבִירְתְּךָ!"

וְאֵת -
עוֹד שְׁלֹחַהּ תְּנוּמִי עַל יְצוּעֶךָ.

3 / לפני השער האפל

דְּגָלִים שְׁחוֹרִים מְכַפְּרִים
בְּרוּחַ
כְּכַנְפֵי צְפָרִים אֲסוּרוֹת.

דְּרָךְ יָמִים וְלֵילוֹת
כְּלָנוּ שְׁחוֹחִים נֵלֵךְ
וּבְחֶשְׁאֵי
עַד הַגְּעֵנוּ
אֶל הַשְּׁעַר הָאֶפֶל, הַגְּדוֹל.

כִּילָדִים נְבַעְרִים
שָׁם נַעֲמוֹד בְּחֶרְדָּה
וּנְצַפָּה
לְפָנֵי הַפֶּתַח
הַשְּׁעַר הָאֶפֶל, הַגְּדוֹל.

מוסיקה מדור לדור קונצרטים לכל המשפחה

עונה
שלישית

סדרה המיועדת לילדים ולבני משפחותיהם

הסדרה מונה ארבעה קונצרטים
שמטרתם לקרב את המוסיקה הקלאסית לילדים

הקונצרטים יתקיימו בשעה 17:30 באולם ימקא בירושלים, במוזיאון תל אביב לאמנות,
במרכז הכנסים הבינלאומי באשקלון ובהיכל התרבות מעלות-תרשיחא

3 טאני הטובה ובנר הפיל

להב שני מנצח
נועה בירון שחקנית
סיפורים מוסיקליים ידועים, המציגים את
הקשר בין מילים, מוסיקה וכלי התזמורת
תל אביב / יום ב', 18.3.13
ירושלים / יום ג', 19.3.13
מעלות-תרשיחא / יום ד', 20.3.13
אשקלון / יום ה', 21.3.13

1 מסעות בקצב

גבריאל ספרונצ'יק מנצח
סלמנדרם - תומר יריב
וגלעד דוברצקי כלי הקשה
יצירות על מגוון כלי הקשה בסגנונות
שונים סביב הגלובוס
ירושלים / יום ד', 21.11.12
אשקלון / יום ה', 22.11.12
מעלות-תרשיחא / יום א', 25.11.12
תל אביב / יום ב', 26.11.12

4 שירים מן המסך, הצג והבימה

רפי קדישזון מנצח
מקהלת מורן, בניהולה
המוסיקלי של נעמי פארן
שירים ידועים מתוך הצגות לילדים וסרטי
ילדים בעיבוד מיוחד לתזמורת ולמקהלה.
ירושלים / יום ג', 4.6.13
אשקלון / יום ה', 6.6.13
מעלות-תרשיחא / יום א', 9.6.13
תל אביב / יום ב', 10.6.13

2 הסבון בכה מאוד

יוני פרחי מנצח
רמה מסינגר שחקנית זמרת
שירי הילדים של המשוררת
מרים ילן שטקלים בעיבודים מיוחדים
לתזמורת: "הבובה זהבה", "לשפן יש בית",
"הסבון בכה מאוד", "מיכאל", "דני גיבור" ועוד.
ירושלים / יום ג', 11.12.12
תל אביב / יום ה', 13.12.12
מעלות-תרשיחא / יום א', 16.12.12
אשקלון / יום א', 23.12.12

לפרטים ורכישה: 1-700-55-2000

א'-ה' בין השעות 09:00-17:00

www.jcamerata.com

היסטוריוני המוסיקה מעלים על נס את זקנתו המופלגת של "פאפא היידן" - גיל 77. אם החל להלחין באמצע העשור השני לחייו ועקב בריאות לקויה נאלץ לעצור כשבע שנים לפני מותו, הרי שהייתה הלחנתה של סימפונית "מרקורי" מעין נקודת אמצע בחמישה וחצי עשורי שטף יצירתו.

הסימפוניה פורסמה בשנת 1772, אך לא ברור אם נכתבה באותה שנה או במהלך השנים שלפניה. אין גם די מידע מדוע נקראה "מרקורי": האם נגזר שמה משם הפלנטה "כוכב חמה", המככבת על כמה מן התקליטים הנושאים את הסימפוניה, או אולי משמה של המתכת כספית, הקרויה ברבות משפות אירופה על שם מרקוריוס, אל השליחויות הרומי? ואולי היא קרויה על שם האל הרומי עצמו, המופקד על התגרנות והגניבות. תנועה מתמדת מאפיינת הן את הפלנטה, הן את היסוד הכימי והן את האל מכונף העקבים, אך מהבחינה הזאת יכול היה השם Merkur לדבוק בכל אחת מ-104 הסימפוניות של "אבי הסימפוניה", אשר, כידוע, לא נלאה מחיפוש גיוונים ושכלולים בדינאמיקות, בסטרקטורות ובהרמוניות של יצירותיו.

בסימפונית הזאת אין העוצמות והמורכבויות של סימפוניות לונדון ופריס, אבל היא בדרך לשם. זמן כתיבתה הוא ראשית תקופת הסער והפרץ ומקום חיבורה אחוזת אסטרהאזי. לא תלאה הלשון מלספר כמה היטיבה עם היידן - ילד רעב ונער אמביציוזי - משרתו הברוכה, התובענית וארוכת השנים בארמונת השושלת האוסטרו-הונגרית. משרה זו,

שהעניקה להיידן גישה יום-יומית נוחה לאקספריימנטים מול תזמורת, סייעה לו לשכלל את הסימפוניה הקלאסית ולהנחילה לבני זמנו הצעירים מוצרט ובטהובן ולדורות.

סימפוניה 43 נחשבת אחת ה"קאמריות": היא נטולת חצוצרות וטימפאני ומתוזמרת לשני אבובים, שתי קרנות, בסון וכלי קשת. היא ממלאה אחר מצוות ההלכה הקלאסית: שיהיה יפה, נעים וסימטרי, שיהיה מנומס ותרבותי, שיהיה מענג וקומוניקטיבי: מי שלא הספיק להפנים את המלודיה בהשמעתה הראשונה, יזכה לעשות זאת בהשמעה השנייה, בִּרְפִיזָה (מְחֶזֶר בעברית).

הפרק הראשון מצדיק את כותרת האלגרו (ערני ומהיר) רק שלושה תריסרי תיבות אחרי ההתחלה, שכן הנושא הראשון, בנגינת הקשתנים, מתפתח לאט ובלריות. דרכו סוגה בהרמוניות מקוריות, שלשם יצירתן מצטרפים - לפני הופעת הנושא השני - גם הקרנות והאבובים. הנושא השני הוא ניסוח מחדש של הנושא הראשון, מתוך מעבר לדומיננטה - כלומר מן המי במול מז'ור, שבו היצירה כתובה, לסי במול מז'ור. בפרק הפיתוח הקפיד היידן, כמנהגו תדיר, לשלב מְחֶזֶר מדומה, כדי להפתיע ולבלבל (ובכך להקסים) את מביני העניין, ואילו בִּמְחֶזֶר האמיתי הוא מרשה לעצמו להאריך בהשמעת הנושא הראשון אפילו יותר מאשר בהצגתו הראשונה. הפרק השני נמסר כל כולו לקשתנים. כדי לשוות לו את האווירה כבדת הראש והדרמטית הנאה לאדג'ו, כתב אותו היידן בסולם לה במול מז'ור, המפיק אקורדים

מעט אפלים. העמעמים על מיתרי הנגנים אך מגבירים את הצבע הלא-מואר הזה ולכן נוספים שני אקורדים מרובעים מוקטנים, המתבלים בצרימה דיסוננטית את תחילת האקספוזיציה ואת תחילת הפיתוח ובאי-הנוחות הרגעית שהם יוצרים הם אך מדגישים את ההרמוניה שמסביב. עם כל היותו אינסטרומנטלי, האדג'ו נשמע כאריה מושרת. לחזק את התחושה הזאת, היידן שם "בפי" כלי הקשת שתי פאוזות טעונות ציפיה, כדי של"שרים" יהיה כביכול סיפק לנשום. הנה לנו אפוא "דראמה פֶר מוסיקה" כהלכתה.

הפרק השלישי הוא ריקוד במשקל שלושה רבעים ואף מבנהו משולש: מינואט-טריו-מינואט. המינואט הוא מעין מחול לְנֶדְלֶר אוסטרי עממי, כזה שלימדה מריה את משפחת פון טראפ ב"צלילי המוסיקה". כאן מספר החזרות גדול עוד יותר מפרק הראשון: חוזרים על שני חלקי המינואט ועל שני חלקי הטריו ורק אז המינואט מושמע מתחילתו, הפעם בלי חזרות.

הפרק המסיים, גם הוא אלגרו, מתחיל לגאטו, אחר כך לובש דגשים ומרץ, פוגש נושא שני בסי במול מז'ור (בדיוק כפי שקרה בפרק הראשון) ואחרי חזרת שניהם, בא קטע הפיתוח, המשכלל בזו אחר זו הן את הלריות והן את הנמרצות של האקספוזיציה (או המְצָג, אם תרצו). מְחֶזֶר מדומה מתחיל את החלק המסיים של הסימפוניה (הקוֹדֶה). אחרי סדרת קטעים שליריות ונמרצות משמשים בה זו לצד זו, tutti חגיגי מוליך אותנו הביתה, אל אקורד הסיום המרגיע.

Soprano Concerto

SEASON
29
2012
2013

Ariane Matiakh conductor
(France)

Hila Baggio soprano (Israel)

.....

● **Alberto Ginastera** (1916-1983)
Concerto for Strings opus 33

● **Reinhold Glière** (1875-1956)
Concerto for Coloratura Soprano
opus 82 in F minor

Intermission

● **Ayal Adler** (1968)
"Lonely I Return from the Night"
Set to three songs by David Vogel

● **Joseph Haydn** (1732 - 1809)
Symphony No.43 (Mercury)
in E-flat Major

Program Notes: Benny Hendel

Design: Hagit Maimon

Tel Aviv / Tel Aviv Museum of Art
Saturday, October 27 2012 at 20:00
Sunday, October 28 2012 at 20:30
Friday, November 2 2012 at 13:00

Jerusalem / Henry Crown Hall, Jerusalem Theatre
Tuesday, October 30 2012 at 20:00

Rehovot / Wix Auditorium, Weizmann Institute
Wednesday, October 31 2012 at 20:30

Daniel Pearl
WORLD MUSIC DAYS

The Israel Camerata Jerusalem

Music Director and Founder: **Avner Biron**

Composer in Residence: **Josef Bardanashvili**

The musicians

*principal player **assistant principal

1st Violin Arnold Kobiliansky* Natalie Sher* Carmela Leiman** Michael Boyaner Pavel Galaganov Sophia Kirsanova Roman Yusupov	2nd Violin Étienne Meneri* Eduard Reznik** Michael Kontsevich Zina Levin Keren Lipker	Viola Michael Plaskov* Doron Alperin Boris Rimmer Andrei Shapelnikov Michael Yavker	Cello Yefim Eisenstadt* Marina Katz* Zvi Orleansky* Alexander Sinelnikov** Bass Dmitri Rozenzweig* Genadi Litvin	Flute Esti Rofé* Oboe Muki Zohar* Ori Meiraz Bassoon Mauricio Paez* Kristijonas Grigas	French Horn Alon Reuven* Adrian Aroyo Solis Trumpet Marat Gurevich
--	---	---	---	--	--

Guest musicians: Denice Djerassi, 2nd Violin; Karen Phenpimon–Zehavi, timpani; Oded Geizhals, percussion; Avner Geiger, Ruth Ron, flute; Semion Ostiansky, Ilya Schwartz, clarinet; Welintom Gabriel, horn; Arie Bar-Droma, viola; Zina Suchobok, harp.

Board of Directors and Members of Association

*Member of the board

Prof. Ruth Arnon*, Chairman Jacob Aizner* Dr. Hanan Alon Shimshon Arad Avner Barel	Prof. Avi Ben Basat Robert Drake Izaak Elron* Eli Eyal Prof. Menachem Fisch*	Hedva Foguel* Benny Gal-Ed* Prof. Benny Geiger* Yair Green*	Prof. Moshe Hadani* Prof. Uri Karshon David Kindler* Nissim Levy	Gabi Rosenberg Baruch Shalev* Moshe Vidman* Sara Zelkind
--	--	--	---	---

Administration

General Manager: Ben–Zion Shira

Administrative Manager: Michael Kontsevich

Producer: Abigail Sandler

Marketing Managers:

Tamar Umansky (on leave), Ittai Shickman

Sales: Dagan Feder

Secretary: Claire Yinon

Stage Manager: Valery Aksyonov

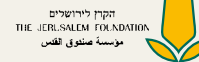
Legal Advisor: Adv. Ami Folman

Accountant: Sarit Yitshaki

Office: 13 HaHagana St. (HaGiv'a HaTsarfati) Jerusalem | Tel: +972-2-5020503 Fax: +972-2-5020504

Internet: www.jcamerata.com | Email: info@jcamerata.com

The Orchestra is supported by: The Ministry of Culture and Sport | The Municipality of Jerusalem
The Marc Rich Foundation | and by the generous support of various donors.

SEASON 29 2012
2013

THE ISRAEL CAMERATA JERUSALEM
MUSIC DIRECTOR: AVNER BIRON

SOPRANO CONCERTO